

Nemfémek előállítása

Előfordulás szabja meg.

Nemfémek

1. Elemi állapotban O_2 , S, N_2 , nemesgázok

Előállítás fizikai módszerrel:

frakcionált desztilláció

Frash-eljárás

2. Negatív ox. állapotban

Előállítás: oxidáció

3. Pozitív ox. állapotban

Előállítás: redukció

Nemfémek előállítása

2. Negatív ox. állapotban

Pl. halogenidek, szulfidok, szelenidek

Előállítás: **oxidáció**

a) elektrokémiai (anód)

KHF₂ olvadék, HF, kősó (NaCl) olvadék/oldat

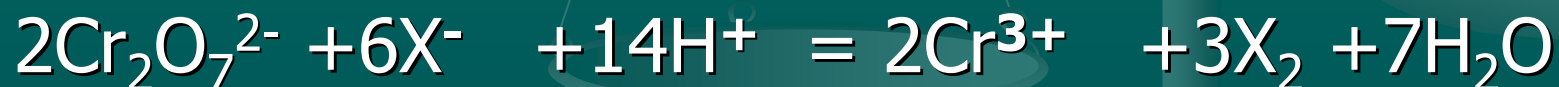
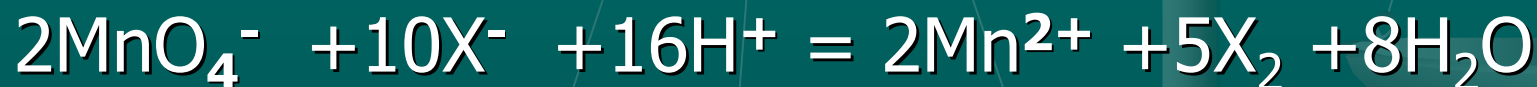

b) negatívabb halogénnel

tengervízből

c) egyéb oxidálószerekkel

Nemfémek előállítása

3. Pozitív ox. állapotban

Pl. jodát, foszfát, szilikát, hidrogén

Előállítás: **redukció**

a) elektrolízis $\text{H}^+ \rightarrow \text{H}_2$

b) redukzív klórozás $\text{SiO}_2 \rightarrow \text{Si}$

c) redukció szénnel $\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2 \rightarrow \text{P}$

d) redukció metánnal $\text{CH}_4 + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{CO} + 3\text{H}_2$

c) redukció hidrogénnel $\text{BX}_3 + 3/2 \text{H}_2 \rightarrow \text{B} + 3 \text{HX}$

f) termikus bontás $\text{BBr}_3 \rightarrow \text{B} + 3/2 \text{Br}_2$

Fémek előállítása

Előfordulás: 0 vagy pozitív oxidációs állapotban

- 1, elemi állapotban (pl. Cu, Ag, Au, Pt – fémek)
- 2, oxidként (Al_2O_3 , Fe_2O_3 , TiO_2 , SnO_2)
- 3, szulfidként (ZnS , HgS , PbS , FeS_2 , Bi_2S_3)
- 4, karbonátként (CaCO_3 , MgCO_3)
- 5, halogenidként (NaCl, KCl, MgCl_2)
- 6, szilikátként (Li-, Be-, Al – szilikátok)
- 7, oxianióként ($\text{Pb}_3(\text{VO}_4)_2$, CaWO_4)

Fémek előállítása

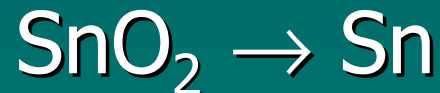
- Az ércek előkészítése: dúsítás
  - pl. lebegtetés
  - flotáció
  - mágnese elválasztás

Metallurgiai eljárások

pirometallurgia -tűzi
hidrometallurgia -oldatos
elektrometallurgia -elektrokémiai eljárások

Fémek előállítása

1, redukció szénnel

Nem használható, ha

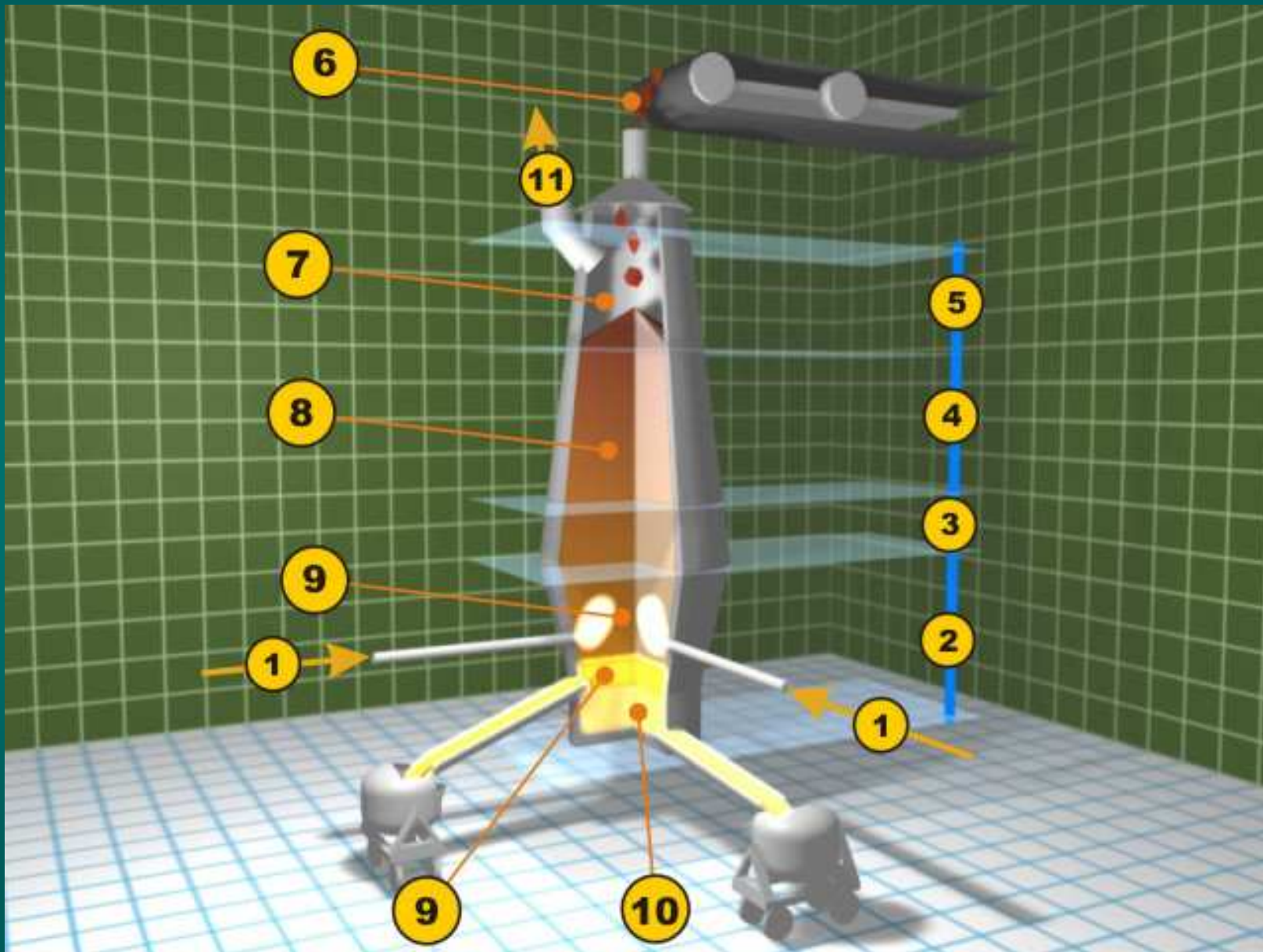
a, a fém karbidképző (Ti, W, V)

b, a fém-oxid képződéshője nagy (Al, Ca)

2, redukció szén-monoxiddal

Vasgyártás

Vasgyártás

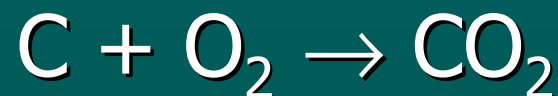
A vas (III)- oxid redukciója három lépés:

Salakképződési reakciók:

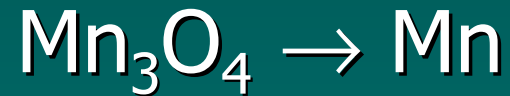
Acélgyártás: (C-tartalom 1,5% alá)

Fémek előállítása

3, aluminotermia

4, redukció hidrogénnel

5, redukció erősen pozitív fémekkel (Na, K, Mg)

6, elektrolitikus redukció

a, olvadékban (Na, K, Al)

b, oldatban (Cu)

Alumíniumgyártás

Bauxit (Al_2O_3 , Fe_2O_3 , SiO_2 , P_2O_5 , V_2O_5 , TiO_2)

Timföldgyártás: +NaOH oldat, hevítés nyomás alatt

Oldat:

beoltás, kikeverés

-----> fehér iszap

Maradék:

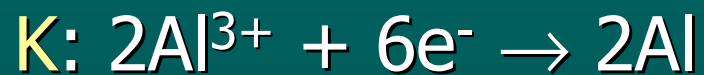

Na-Al szilikát

vörös iszap

$\text{Al}_2\text{O}_3 \rightarrow \text{Al}$ olvadékelektrolízis: 950°C , 20000 A, 7-8V

kriolit (85%) grafit elektródok

A NaCl elektrolízise

Olvadék: K: $\text{Na}^+ + \text{e}^- \rightarrow \text{Na}$

A: $\text{Cl}^- \rightarrow \text{Cl} + \text{e}^-$ $\text{Cl} + \text{Cl} \rightarrow \text{Cl}_2$

Oldat: a, diafragma

K: $\text{NaOH} + \text{H}_2$

A: Cl_2

b, diafragma nélkül:

$2\text{NaOH} + \text{Cl}_2 \rightarrow \text{NaOCl} + \text{NaCl} + \text{H}_2\text{O}$

$6\text{NaOH} + 3\text{Cl}_2 \rightarrow \text{NaClO}_3 + 5\text{NaCl} + 3\text{H}_2\text{O}$

c, további oxidációval: $\text{NaClO}_3 \rightarrow \text{NaClO}_4$

Fémek előállítása

7, termikus diszociáció

a, Mond eljárás:

b, van Arkel –de Boer: $\text{TiI}_4 \rightarrow \text{Ti} + 2\text{I}_2$

8, egyéb

